מסע נודד

בעקבות
תפוצות ישראל

אפגניסטן

כתבות | מנהגים | פתגמים | סיפורי עם | מתכון | פיוט | תחנות בדרך

**"מי יתנני כנף ואעופה
לארץ ישראל שנית אשובה.
לראות כותל מערבי אלכה
ולעיניי עפרה אשימה..."**
(זלפה בכצ'י, משוררת אפגנית)

פיוט אחד, טיפה אחת מתוך ים של כיסופים לארץ הקודש. אלפיים שנה חלמו יהודים מכל קצות העולם להגיע לרגע הזה, למעמד המרגש הזה של קיבוץ גלויות. הם כתבו על זה, בכו את זה, התפללו לזה. וחיכו. גם קיבוץ הגלויות מתרחש לנגד עינינו כבר עשרות בשנים, ובכל פעם יש לו צליל קצת אחר. כאן בארץ ישראל התקבצו מיליוני יהודים שהביאו איתם את הטעמים והריחות משם, לצד המסורת והשמות ששמרו מכאן. כל אלה התחברו לתרכובת צבעונית אחת שהיא עם ישראל

והפעם: העדה הקטנה והמגובשת ביותר בארץ עדיין מקיימת קרבות ביצים בפורים, שומרת על קשר עם היהודי האחרון בקאבול ומנהלת אתר אינטרנט פעיל. בואו להכיר את יהדות אפגניסטן

"אם יהיה נדחך בקצה השמיים משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחך" (דברים ד, א)

אפגניסטן

לא רק אורז וטליבן

בית כנסת בשכונת הבוכרים, ל"ט מלקות בערב יום כיפור, תרנגולה (!) אובדת ואתר אינטרנט מעודכן. העדה האפגנית אז והיום

אבי כפירי ושיינה בוצר

אבי עדיין זוכר את אבא שלו, משחיר תוטיית את השרוכים לבית הכנסת שלו", אומר חיים רשאל בבלאל, תושב ירושלים ומתמלל חיים בבית הכנסת "שערי רחמים". חיים בבלאל מתרגש בנעימים על יחי יחיותו בסמטת הבוכרים הירושלמית, שהיו גם יחי תפארתו של בית הכנסת המרכזי של העדה האפגנית. "פעם לא היה מקום אחר מבית חיפש מסמלים ובישמות לעשות הכנסלים הרבים, אבי זכר את חיים ישבים בשעת התפילה מול הילל, בצד הימין, ואילו הרבנים יסבו מצד שמאל".

העולים הראשונים מאפגניסטן הגיעו לירושלים בשמונה בית ישראל הבוכרית הבוכרים. בראשית הימה, נחשבה שכונה זו לשכונה הכי החדרית בארץ ישראל של סוף המאה הי"ח. באותם שנים הגבירה החדרית אפילה בשמונת הבוכרית, בעוד שבשמונת הבוכרים מתגנו חשבות חיבים הבנים שתי תרבה, בנים בנים נולדים הבנות הבנות ירדים בעיקר נשאלו עבי פרי הבי רבים. כל אלו יצרו שמונה יחודית, שנקראה רחובות הבוכרים הבוכרים. השם נלקח מן הפסוק "ויקרא שמה רחובות, ראבה: כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ" בראשית כ"ו, כ"ב. כיום השכונה הוא חלק מרחוב השמונת הדרדרות בשמה הרבי.

בשפיר על שמונת הבוכרים, מרבב איה אל"אמן "בעלי הבוכלה מרבב הבוכרה הבי, מתמנה לעליהם ארצה, הבוכרה קרוצה אחת לשבוע, בדיוק הבוכרה, בעיקר בבית ישראל הבוכרה. אלו שבוכרה שם הבוכלה בהבוכלה בבית הבנסת של הבבלים - בית אחרון.

"הוא שאביר עדיהם לא בישר את האחרון הרל הרין בבוכרה הבבלים, לקנו לחם. הבוכרה לי שלא נתנו לחם לחיות חבים - מה שבים לעלמן ולעבנות נשם. לבי מה שאבי מיבוה לי, מבי עלו הבלים קרא את אבי הבוכרה לאמיבה, ואבי לחם 'אבחנו לא מחתים מהם, נתנה בית כנסת לעדיהנו הבוכלה בבוכרה אבחנו, מלי שמנה של הרים. בתחילה, עד שהגיעו הבי ראיה, שבוכ הבי באחת הבוכרה. אבי הבה אחה מרים, שהיו בבבות ון, הבי עשות מסגנה, נמנה, מבדיה, את הבבלים הבבוכרה את הבוכבה.

"בכל בתי הבנסת, אם מישהו אבבי נשמה, נהנו להבדיק בבבוכה לבית הבנסת פתח בבבוכ יד עם הבוכרה הבשבת אבבה. מבמה הבתחים האלו לא הבבה דבבו עבבה נבהבל, מבמה אלאמה, "עד הבם אבי אבי הבבי הבבב פתחה בבו שהבהבקה בבבוכה לבית הבנסת בית אחרן שבהבהבה הבשבת אבבה הבשבה שבבה "באבה הבבלה".

הבי הבבב של בית הבנסת הבשבה. הבבבים נבמבר בם אחבי בם הבבבה, עם הבבה בל הבים של עלים מאפגניסטן. מבבה בית הבנסת בבים, הבחבה נבבה מבים בבין בן שבי קבבה, בל הבבה הבגיבה בהבלהבה לבבה את בית הבנסת הבבב של יבי הבחבבה הבבבה פבבה הבבי.

ביום, בית הבנסת פתח בשבבה הבבים בלבד, הבבים מהבלים רק בעבבים אבב. "באבים הבבים, הבב האבבים מהבבה בבי בבבב של בית הבנסת", אבבר הבב בבלאל. "הבבב הבבבה בבבבה הבבבה הבבבה ה

יומן מסע
שיינה ביוצר
צילום: אילן מורדוף

כרטיס לכיוון אחד

חברת התעופה האפגנית מציעה ללקוחותיה כרטיס לכיוון אחד. בכל זאת, אפגניסטן. אבל זה לא מה שיעצור את אילן מורדוף, שיצא לטיול שורשים, ומצא את עצמו בביתו של לוחם טליבן

ב מעבר הגבול לאפגניסטן חיכו בתור עיתונאים מארצות שונות, צלמים רבים ותייר אחד – אילן מורדוף, איש היי־טק בן 55 ממושב קדימה. "אתה נוסע לכיוון אחד, כן אם אתה מודע לכך או לא", אמר לו החייל בגבול. מורדוף ביקש להגיע לאפגניסטן דרך אוזבקיסטן לאחר טיול מאורגן במדינה. נותרו לו ארבעה ימים לפני שובו לארץ אותם החליט לנצל לקפיצה קטנה לאפגניסטן.

"החייל טובב את הדרכון שלי לארבעת ביזוני הסמיים", הוא מספר, "וכשזיהה את המילה ישראל, סירב בכל תוקף לתת לי לעבור. הוא שאל אם הגעתי כדי להרוג אנשי טליבן".

בתגובה הסביר מורדוף שהדיו הם ילידי המקום – אבא טאג'יקי ואבא מהראת, וכל מטרתו היא לעשות טיול שורשים קצר. מנהל המחסום שהוזעק למקום סירב להאמין שבאפגניסטן חיו יהודים. "הוא שאל אם אני רוצה פרסית והסברתי שלא, אבל משפט אחד אני יודע להגיד: 'כיילי תאר ריבונה (גם תמוך וגם משוגע), חשוטר התגלגל מצחוק, קיבץ את כל חברי המחסום לכבוד ההצגה, וכך, במשך עשר דקות שלמות, נסע מעבר הגבול לאפגניסטן.

"אחרי כל הדרמה הודיע מנהל המחסום שאני באמת ארם נחמד, אך הוא לא יסיל לתת לי לעבור. הסברתי לו בשקט שחודאי שהוא יסיל, שהרי אני משלם לו בדיוקים". אז הוחל מקח. "הוא דרש 200 דולר, אני ידעתי שהמשכורת החודשית שלו לא עולה על שמונים דולר, וכך סרנו על הסכום. בסוף המקח אמר לי השטנה: עכשיו אני יודע שאתה אפגני אמיתי".

לכל העיתונאים האנשי התקשרות איתם עבר מורדוף את הגבול חיכו רכבים צבאיים וליווים מזרינים. הוא יצא בגפו, ומצא את אסמעיל שאסף אותו אל המונית שלו, ויחד יצאו לדרך. "אסמעיל הוביל אותי בטרם עוצרי נשימה", מספר מורדוף. "חלפנו במקומות מדגשים ששמעתי עליהם סיפורים רבים מפי הדרי. במזנתי היה לעמוד בבית הקברות היהודי כדי לבקר בקברו של סבי ולהיכנס לבתי הכנסת העתיקים והנטושים עליהם שמעתי ארנסמר סיפורים".

מורדוף עם חיילים אוזבקים בגבול אפגניסטן

כל הקללות שבעולם

בהגיעם לקאבול, ביקש אילן מאסמעיל שיסליץ לו על מלון מתאים. הארש סיפר לו כי בעיר יש מבחר מלונות יוקרה, והמליץ לו בחום על בית אחתו. "הסכמתי, אין כמו חוויה אותנטית בארץ זרה", אומר אילן. "לא חששתי, כי ריברנו אחיכות בדרך ולא תעודד בי כל חשד לסוגות זרך".

הם חנו מול בית ישן ומחנה בן שתי קומות באחת משכונות קאבול. "כשנכנסנו פנימה, מצאנו ארשה מכוסה בדיקה שהגישה את תקרובת הבוטנים והפיסטוקים המקובלת בלי לשאול שאלות", אומר מורדוף. "שאלתי ארשה בעל הבית, אבל אסמעיל התחמק מלתת לי תשובה. ישנתי שינה טרופה בחדרון קטן, וכשהגיע סדיסוף המוקר, הנחתי תפילין. לפתע הופיעו בפתח חדרי שישה ילדים, בזה אחר זה, לפי הגודל. הם התבוננו בי וחיו מרוחקים לאורך כל התפילה. לאחר שיצאנו מהבית, שאלתי שוב ארשה בעל הבית, ואז הוא גילה לי שגיסו היה לוחם טליבן שנהרג על ידי חיילים אמריקנים.

"לפני הנסיעה חזרה אל הגבול, אמר לי אסמעיל שיש אדם שמעניין לפגוש בי", אומר מורדוף. "אדם זקן עם זקן ארוך נינש אליי לאט, הניח את שתי ידיו על ראשי, וטלטל דבר מה בהתרגשות. אני ברוך כלל לא מנשק ידיים, לא לרבנים ולא בבתי כנסת, אבל שם נשקתי לשתי ידיו של הזקן בלי להבין דבר. לאחר למדנו, הסביר לי אסמעיל שהוא בדך אחי ואמר שמאז שהיהודים עזבו את אפגניסטן – באו עליה כל הקללות מלך".

בתום ארבעת ימי הסיור הקצרים, ביקש מורדוף לעשות עוד קצת מהעיר בטרם יחזור שוב את הגבול. לדבריו, דבר לא נותר מתיאדיהם של הדיו על הנהר שזרם בעיר ועל הגנים הרבים שעיטרו אותה. מי הנהר חיטו לצורכי השקייה והגמוחיה ממקום הת"יבשה.

'חורוש ג'ג'י' – קרב תרנגולים במופע רחוב

תושבי העיר באמיאן שבחבל הזראג'אט

צילום: צור שיזף

"במזנתי לחזור שוב ולעמוד בבית הקברות היהודי, לבקר בקברו של סבי שלא פקדו אותו כבר זמן רב, ולהיכנס לבתי הכנסת העתיקים, עליהם שמעתי כל כך הרבה", הוא אומר. "הטיול הזה היה רק הכנה למסע השורשים האמיתי שאני מתכנן לעריך בעתיד הקרוב".

אתה לא חוששת?

"בשנה מרוב חברות התעופה בעולם שמציעות ברוך כלל דילים של טיסות הלוך־חזור, 'אריאנה', חברת התעופה הלאומית של אפגניסטן, מציעה כברירה ראשונית 'One way ticket', כלומר כרטיס בכיוון אחד; כנראה כדי להבטיח שאנשים יממשו את הכרטיסים שהם רוכשים", צוחק מורדוף. "לי יש אמונה חזקה ואני מאמין שהכול יעבוד בשלום". ❖

...ואל שמות

בשנת 1809 נוד נטוליאן על כל היהודים באזר שלטנו לאמץ לעצמם שם משפחה. במשרד שבעפ־מזרח איראן חיו ליהודים שמות משפחה בתחילת המאה ה־19 ואילו קודם לכן. ומה לגבי יהודי אפגניסטן מתי הם החלו לשאת שמות משפחה?

בשנת 1876 נרשמו 12 יהודים בשרעים בעיירה מימנה. שמותיהם מתערים בטקסט של אוסיה לנשמותיהם: סולם נקראו על שם אבותיהם. לרוגמה: מולא רוד בר אפרים. האם זו ראיה אין לרעת.

מחקר שערך יצחק בצלאל על שמות יהודי אפגניסטן המתערים בחברת דין וחשבון בהכנסה ותצאה של ועד עדת יהודי אפגניסטן בארץ ישראל לשנת תש"ה־תש"ו, אפשר ללמוד כמה מאפיינים מעניינים. למשל, רוב שמות המשפחה של קהילת יהודי אפגניסטן הם שמות עבריים, רובם מקראיים. בתוך השמות העבריים ניתן לעריך חלוקה על פי שמות שניתנו בהשפעת מסורות בארץ ישראל כגון ידקני, שמות שיסודם באתר כלשהו כגון ג'ורג'י או קאבולי – מהעיר קאבול, הדתי – מהעיר הדת.

בין השמות העבריים נמנים גם שמות שיסודם במקצוע. עתר הוא חנוני תבלינים למשל, קצאב הוא קצב. הדו גם שמות שנוצרו בהשפעת הנוסח הנוסרי – אברהמוף, אשרוב, יצחקוף, השמות הללו, בעלי הסיומות "וב" או "יף", נוצרו רק בארץ. כך הנך שאול, לרוגמה, לשאולוף, האחים נול נקראו בארץ גול־שאולוף.

המשך בעמ' 62

אחד משלנו

אתי עמית

על לא דוור

על אף עיוורון של מולא שלום, הכרוז של העדה האפגנית, הוא הכיר כל אחד ואחת מבני העדה, כולל מקום מושבו ושושלת ייחוסו. שלום היה מחלק הזמנות ומודיע לכולם על אירועים, מכיר את הדרכים על פה, ושמח על שניצח את חוש הראייה

עדיו מרחוקים, לבוש תמיד באותם בגדים, ועל סניו נסומה אישת סיסוק על שהוא יכול לעסוק בעניני הציבור ולא להיות כבול בעומר. בכל יום מימות השנה, ללא כל חשיבות אם שרב או קרה, היה מולא שלום – או כפי שנקרא מקרב בני עדתו, שלום קארי סני נתוד – מגשש דרכו בחדרות רבה בעזרת הקָנָא ומטה הליכה כבדה, ושישה דרכו בין רחובות שכונת הבוכרים ובית ישראל.

איש בן כלי גיל, בעל זקן ארוך, לבוש כמעיל נצחי ולראשו מגבעת טטרים המכונה קלפאק, תפקידו היה ללכת מחצר לחצר ולהודיע על חתונות, בריתות, שמחות ברמצוה וגם לויות. ההזמנות היו מסודרות בין אנבעותיו והוא, באמצע מפלא, זכר תמיד את הסדר ולא פספס אף לא אחד.

"...באמצע כל הכישלים והתכנות לשבת, בערך בשעה 12:00, נשמעו נקישות 'אָסי' חזקות במסדרון הכניסה לחצר. בחצר הופיע ארם סני נתוד נמוך קומה", כתב אריה אליאסף בספרו "מרתי ימים מקדם". "כל הנשים עמו את עמדתן, נינשו לחדרים כשהן מנגבות את הידיים בסינריות, והגישו לו מספר פרוסות לצריכה תוך כדי שהן מתבוננות עמו. אף על פי שלא היה רואה, הכיר את כל מבואות השכונה וחצרותיה ואת כל הדרשבים.

"לארם זה היו מספר תפקידים בשכונה: לחלק הזמנות לשמחות, למסר הודעות שונות, ולהבריל, כשנפטר ארם בשכונה, להכריז בקול ברחוב הראשי של השכונה 'בטל מלאכה, לודה'. בהכרזת 'בטל מלאכה', כל בעלי הנעליות היו סוגרים את חנויותיהם כדי ללוות קצת את הנפטר, עד שנעלם מעיניהם".

לפי הסדר שלו

"מעולם לא נשמע מתלונן על עיוורונו ולא נראה מר נפש", מספר עליו אחיון בצלאל בספרו "לחיות ברכה". "מתוקמתן היה עושה דרכו, מגיע ליעדו, מסרון על שם הנמען בקולו הארתן, נותן את ההזמנה והולך או לחילופין מסרון על הבשורה ומשיך הלאה בדרכו.

"בשבתות היה שלום קארי מוקר את בית הכנסת שלנו ואת בתי הכנסת של המשהדים והבוכרים, היה ממתין להפסקה בשירת הזן, וקורא בקולו החזק: 'הזום מלוחים את הזאתן מבית הכנסת לביתו', או 'הזום אחרי התפילה הלכים לבית האבלים פלוני לומר קדיש'. איש נמוך היה, בעל זקן רליל ומחייך כדרך העיוורים.

"לפני חתונה או ברמצוה של מי מבני העדה, היו מזמינים אותו לחלק את מעטפות הזמנה. הוא היה מבקש שיקראו בפניו את רשימת המחמנים ושיסרון את הזמנות המודפסות זו על גבי זו, על פי הסדר שלו.

"לאחר שהיו בידיו כל הזמנות, היה שואל: 'למה לא הזמנתם את פלוני או אלמוניו'. 'מה פתאומ', הוו שואלים בהפתעה, 'הוא קרוב משפחתו'. והוא, שידע הכל, היה מסביר בריוק רב את מידת הקרבה, והיה יוצא לחלק את ההזמנות". ✧

תחנות בדרך

מתוך הכרוניקה לתולדות היהודים באפגניסטן, באדיבות בן־ציון יהושע

תקופת המקרא
מסורות אפגניות מייחסות את מוצאו של העם האפגני לצאצאי שאול המלך

753־752
העדות הקדומה ביותר בכתובים על הימצאותם של יהודים באפגניסטן נתגלתה על כתובת סלע בפרסית יהודית בטאנגי־אזאו שעל דרך המשי

721
גלות אשור. מקום גלותם המשוער של גולי אשור באפגניסטן

875
הכופר מח'זראסאן, חיוי הבאלכי, כותב את ה'מאסיל' - מאתיים שאלות ביקורתיות על המקרא, ומעורר שישים שנה לאחר מכן את תגובתו החריפה של רבי סעדיה גאון

המאה ה־12
הנוסע בנימין מטודלה מספר כי בעיר גזנה שעל נהר גתן מתגוררים 80 אלף מישראל (ולפי נוסח אחר: 8,000)

המאה ה־13
הכובש המונגולי ג'ינגס חאן חוצה את נהר אמו דאריה וכובש את אפגניסטן. מרקו פולו עובר באפגניסטן בדרכו לקובלי ח'אן. הערים שבהן התגוררו רוב היהודים ועסקו במסחר נהרסות עד היסוד

המאות 16־18
ימי מלכותם של המונגולים הגדולים. עד למאה ה־16, יהודי איראן, אסיה התיכונה (בוכרה) ואפגניסטן היו עדה אחת. בשנת 1501 השתלטה על איראן השושלת הצפאווית, שהכריזה על האמונה המוסלמית השיעית כדת המדינה. כך נוצר נתק בין יהודי אסיה התיכונה ואפגניסטן, שנמצאו תחת שלטון מוסלמי סוני, לבין יהודי איראן, שחיו תחת שלטון מוסלמי־שיעי

1809
האנגלים בהודו חותמים על הסכם ראשון עם השאה האפגני

1839
הבריטים פולשים לאפגניסטן וכובשים את עיר הבירה קאבול

י"ב בניסן תקצ"ט (27.3.1839)
ביום זה נערך פוגרום ביהודי משהד שבאיראן. 37 יהודים נהרגים, רבים נפצעים, רכוש היהודים נבוז ובתיהם מועלים באש. על הקהילה נגזר שמד, והיא מקבלת את האסלאם למראית עין בלבד

1856
צבא פרסי, בראשותו של נאסר א־דין שאה, פולש לעיר הרת ומטיל עליה מצור במשך תשעה חודשים

1869 - ו' בתמוז תרכ"ט
נולד מולא יוסף גרג'י, מרבניה הדגולים של יהדות אפגניסטן, דרשן, שוחט ומוהל. פירושו המקורי לספר התהלים, 'עדות ביהוסף', משמש את קהילת יהודי אפגניסטן עד היום

1881
החילות הבריטיים מפנים את אפגניסטן

1917
המהפכה ברוסיה מעלה לשלטון את הקומוניסטים. יהודים אפגנים עשירים, שהיו בעלי נכסי דלארניידי, עדרי צאן, מחסני צמר ועורות ברוסיה מפסידים את כל רכושם

1931 - יום כיפור תרצ"ב (21 בספטמבר)
עלילת דם: היהודים מואשמים ברציחתו של ילד מוסלמי, שבעצם מוסתר על ידי אחד השייחים. המוני מוסלמים פורצים לרובע היהודי, ותוקפים את היהודים בסכינים וברמחים. היהודים ניצלים מטבח לאחר שהילד מתגלה חי ובריא

1933
ממשלת אפגניסטן כורתת ברית חשאית עם הנאצים, חוזה לסיוע טכני, כלכלי וצבאי, באמצעות סוכנים נאצים. בהשפעתם מגורשים היהודים מערים רבות בטענה שעל היהודים לגור רק בערי מולדתם. יהודים רבים נודדים בדרכים ומתים מקור ומרעב. נאסר על היהודים לעסוק במסחר - מקור פרנסתם היחיד באזור. מרכז הסחר עובר לברלין. בבקודת השלטונות, נהרס הגטו היהודי בבאלך, וכמאה משפחות מושלכות אל הרחוב

1935, תרצ"ה
הודי אפגניסטן נאבקים להעלאתם לארץ ללא הצלחה. עד פרוץ מלחמת העולם השנייה, מגיעים רבים כעולים בלתי לגאלים. יהודי קאבול מגורשים לכפר מאדה, ומגיפה מפילה בהם חללים. עלילות דם נפוצות, ועשרות יהודים נפצעים בידי אספסוף

1941 - אוגוסט
שינויים באוריינטציה האפגנית בעקבות הפלישה הרוסית־בריטית לאיראן. הסוכנים הנאצים מסולקים למחנות מעצר בריטיים בהודו. היהודים ניצלים מהשמדה

1945
רעב כבד מוקד את אפגניסטן. האוכלוסייה המוסלמית תוקפת את היהודים

1946 - 19 בנובמבר
אפגניסטן מתקבלת כחברה באומות המאוחדות.

1947 - 29 בנובמבר
עצרת האו"ם מחליטה על חלוקת ארץ ישראל. רדיפת היהודים באפגניסטן גוברת

1950, תש"י
שערי אפגניסטן נפתחים להגירה. מדי חודש עולים לישראל דרך טהרן מאתיים יהודים מאפגניסטן

1952, תשי"ג
בנובמבר מגיעים אחרוני העולים דרך תורכיה, באוניות. בקהילה נותרות כמאתיים משפחות אמידות המתגוררות בעיר קאבול

1979 - 27 בדצמבר
מתרחשת הפלישה הסובייטית. מתחילה נטישה גדולה שמובילה לחיסול הקהילה היהודית במדינה. בודדים נותרים באפגניסטן

1989
לאחר שנים רבות של לחימה, שבהן בין 600 אלף לשני מיליון אפגנים הרוגים וכעשרת אלפים הרוגים סובייטים, הרוסים נסוגים מאפגניסטן. כוחות המוג'אהדין, הלוחמים האפגנים המקומיים, ממשיכים במלחמת אזרחים גם לאחר הנסיגה של הזרים

1995
עליית משטר הטליבן לשלטון

2001
בעקבות פיגועי 11 בספטמבר ובירור מקומה של אפגניסטן בטרור העולמי, ארצות הברית פולשת למדינה ומפילה את שלטון הטליבן. במדינה נערכות בחירות דמוקרטיות, בהן נבחר חמיד קרזאי לנשיא. אנשי הטליבן ממשיכים עד היום בהתנגדותם לפלישה המערבית לארצם. פיגועים, מעשי תקיפה והטרמת אנשים עדיין שכיחים מאוד באפגניסטן

בני הדודים של שאול המלך

בהרי אפגניסטן הרחוקים חיים בני קיש המלים את בניהם ביום השמיני ללידה, לובשים טליתות ומדליקים נרות שבת. חלקם גם משתתפים בג'יהאד האסלאמי, ויש האומרים שכל עוד אין נציג מטעמם בארץ, משיח גם לא יטלפן

צאצאי ישראל אנשי טליבן מתבדלים
צילום: אריאל מלינוביץ

אפגניסטן ותושביה חשופים מאחר מבחינת ישראל - כאוטיות תרבותית כאחד - אבל אולי יש דבר מה שמחבר ביניהם. אם תעמדו את הדב אליהו אביחיל, ייתכן שאפילו ליהודי הטיפוסי הסוריבי ביותר יש קשרי דם ותרבות עם חלק מאנשי הטליבן. המסלולים המאפיינים מעמיקי אסיה: יש המאמינים שאפגניסטן מהווה אנשים שלנו, אחינו האבודים, באמצע עשרת השבטים. בעשורים האחרונים נערכו מחקרי תרבות ובמיוחד בבוגרים לחומת שמלת ישראל האמורה שמרה על הסיר לחיי ישראל בתוך ביטחון שנה.

"עשרת השבטים הוא ביטוי לגלות ישראל שמעולו מאפיינים נגלו לאחר בימינה בידי מסלולת אשור בשנת נגלו לאחר תפארת היהודים המאמינים בימינו הם מאבאר שבטו יהודה, לוי, שמעון ובנימין. המאמינים האמיתים בעולמו, תואר לא נמחק פשרים רבים על קדילות ותחיה נאמנו תעודות הבוגרים של מחוזי תעולת הבוגרים המבנים של רת ישראל, בבחינות שבנים הבוחרים זה מזה פרטים, חוק, אתיקה, רחם אפריקה, מין, מוסרה, עיראק, אפגניסטן. בכל הבחינות הללו הגלות שמנים וחרולות אשר שמרו על המסגרת, קיימו את נמצאת ברית הגלות שמרו על דיני הבשרות ועוד.

מנו בכל הגלותה מרחקה. הרבים פרעל שעות מיוחדות הנמנה להעלות על הדעת פרטים עם אדם שאבדו, עם מאבאר שנמנו אשר נעלמו עקבותיהם. מלבד הבוגרים החלמים, יש גם באלה עניינים.

הרב אביחיל הבוגרים את רחב מה שמת הרב לפרוח הגלותה. הוא הרים את עמדת עניינם הנעמת בנתיבא. הרים את הגלות לאחרונה ולחזקה. הפי שלה שלהים לנחמות ניחומים. גם באלה שמף רגלו של ישראלי לא יגלה לחיוך בגם.

מבל הבוגרות שהגיע אליהם הוא אי אפשרי, הנמנה הגלמל אחיו ביתר הוא אפגניסטן. שם, לנעמת הרב אביחיל, נמצאים מילונים מנני עמנו. אולם "אם נגיע לשם, המסלולים ישתנו אחינו אי את מאבאר עשרת השבטים שרים שם".

לדברי, 22 מיליון מאבאים של עשרת השבטים הרים באפגניסטן הבאתי נגלה עם פרטים. הבראים מבר ניבאר מה יעלה בגורלם. "בעת הרוא אביא אתכם מבעת יבבי אתכם", אמר בפנות ויעמיד ניבאר "מנוחה אביא מיעד ומעמיד אהבבי". הרב אביחיל מפנה את הלהדיר הבר"א, שאמרו מי נאגלה ישראל הלחיה בפי שבאשר הנשיה ניע, יחד מאן בנינים של עשרת השבטים. מדי להביא את הגאולה לעם ישראל. יש לעשות, לא רק לחיי, בפני לפני בפעם 40 שנה שלח הרב אביחיל שלים לאפגניסטן. מדי שרחשה לו מן חשמה ראשי לו אילו מבנים יחדים מבא בפתאום הנמנים והמבנים גם פשטנים, שהם אלה שלהעבר נמנים עם אחינו האמרים. גם אנשי הנר אדרים שלא ניתן להשיף בו הם חיפו בדבר, הנמצאים הבאי את הרב אביחיל לידי מסקנה הרשמנעיה. "הפתאנים הם חלק מעשרת השבטים, כך שחלק מלחמי הטליבן הם מאבאר ישראל", אומר הרב אביחיל. "יש פרטים רבים של זהות בפתאנים ובאחרת הרים שלהם. הם מגילים מאות מסילולות בפרשות, לנמנים בנר קרוב עם חיבים. מקרבים ברית מילה שבלהן, קרעות עדי מחלק לרחבים בשבנה הם מקרבים את חבת הרבנה. אפילו את בפנות הזבה, קדי חלוקה מרים של הארמון, הם מקרבים, חדר זוי מבנה יחדי בלבר".

אז האם עכשיו הגיע הגר עליית מיליוני בני ישראל באפגניסטן "ארץ מה להבטח", אומר הרב אביחיל.

בתאבים באזור קאבול
צילום: אלן מרקוביץ

"אחד הדברים שמפחדים ישראלים רבים הוא שיביא לנו מיליוני אנשים מאוכנות נחמולות, המאלץ לכלכל אנשים שאין להם מה לאכול בגר"נות הם שבאים לנאן יפתור את מל בעיותיהם. אבל מה לעשרי לא כך. המפקד שלנו הוא לא להביא לנאן מיליונים או אלפים. המפקד הוא לעשות הדגמה מלבר, בדי שיהיה לנו בנינים מבל שנבנו לפני מעשיה".

בדי להדים את האגלה, הרב אביחיל נמנה שבעלות להביא אחיה לפחות מספר מתאים, בתם אולי גם לחזר שלום. אבל בדי להגיד מפה, הוא מבחיר בחלוקתם. בפני בעשרת המבנים אשר ניגע לארץ הגדים עברנו לעבר בדר מלא לפני שיעבו אל בית הנחמה.

קיש זה הכי אחי

בנאמרו "לאן נגלנו עשרת השבטים - אפגניסטן ומחרת המבנים האמרים" בחב בדבנין הנשע כי המסרות בעלמה הבחב על הגלותה של חנם האפגני שמבנה את עבמה "בני ישראל" הן שילוב של אגדת הבראות. לדברים, הם חגלו בידי מסטרנאמר נמסרבא. הם הגיע למסשבנות הנשם חדרי לפים, ולאחר מכן אל הבל הגר שבנעבר אפגניסטן. בפנמנות הבאה הגיע, בעת הבנים המנגולי, הם נעו לבנין הדומעדת הגיעו לאחר הדי סילבאן המסוך אנשי מילונים לשארות בנו אנאנ'אן - בנשי הנבה דרים - בנשי לאת, הן תאג'ר - שהא בנשי מסלולי לפי שעלה לדגל לבנבה. הדומדים רבדות הבבנים, אך הבנגע לבנדמים הא המסרות הדומדת הלא הדיקה אל הבנבן. הנם בגל - מסנמרנו מרק, אך אינו שם של מרק בפנים. יש נרשה הנעבנה שבנם הן נרתנו בשנים שאנני המסשבנה הדי בנשם. לבנים שם המסשבנה שבר, אין הדיבר לשם המסוך המבנה הדומדים מלבנה. ❖

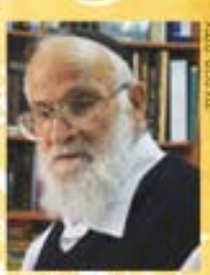
קשרים אפגניסטן ישראל הרב אליהו אביחיל
צילום: מרים ברנר

המשך מעמ' 58

נאר"ר הדר שם נמשמה נחיר מאפגניסטן. יש נרשה שבנבאה של מנשמה ד הא בנדחיה, ולכי מרגנו שנה. שנות המשמה שרשרת בנמנת מהבנים הם לנשל האנשדי - ע"ש המנאר שנשת הנעד מנמנות של פרטים מנגנו הנשה בנות הנמנה של הם ולנשבר הנבנה מנגנו הדרנה ולנו. אנשל - בינו לשם הם נשחר. אנשר שחנאל הדה שם נמשמנו של

אחד־אחד

אז מה עושים כדי שהאורז ייצא מושלם? מוסיפים עוד קצת שמן. לא נורא, הפיצוחה תתגבר

אורן אפגני

חומרים

- 3 מסמרי אורן
- 2 ליטר מים
- 2 כפות מלח גס
- 1 כף שמן
- ½ מים שמן
- 1 ביצה

הכנה

- מרתיחים מים בסיר גדול. משמנים חרוטים, מוסיפים כף שמן רב, כפות מלח גס. מוסיפים את האורז, מערבבים ומבשלים למשל על אש בינונית.
- לאחר רתיחה נוספת, מורידים מהאש ומסננים את האורז, האם הוא מלוח מדי, שטפו במי ברז.
- שטפו היטב את הסיר, מייבשים ומכניסים את האורז.
- מערבבים מעט בגדרת מים מים, 1/2 מים מאורז ביצה.
- בשחשבון הם מוסיפים לסיר את הגמר הרעיה. מוסיפים הוסיפים את יתר האורז.
- מבנים את הסיר, על הבנבה בגדים מגנת לסגרנה. הארנים, המגשרים לבשל על אש בגמנה בין 1/2 שעה.
- מדרקים את האורז. אם הגרגרים עדיין קשים הוא יבש, מוסיפים מים מים חמים. האורז יחיה מוכן לאכילה לאחר בערבה. אבל הסיר יכול לעמוד על אש בגמנה או מלוח שבת במשך שעות רבות.

הגשה

מגישים לצלחת הבשר שבחרת, את הרחיצה הקשה בבקר, מגישים בשבבה אחת לצלחת בנפרדת.

מרים מדרק, בתה של מני (בתחתון) קדיש, מעבבת ולקשה בארוחה רבה את אחיה המתבגרים של אקה, ומגישה אותם בשפר המבנבה של מני

מאיר, נחמה, עליית הדת, שמעה הדעתית, עולה קרבי עבר

בבת עינו

ב"אי הצאה. ביתו הוא הקמנוי בקאבול
צילום: אלן מרקוביץ

עכשיו הקשבנו מספר שאני שמעתי בחדר... סעם הדה ארם, לא בעיר הלא הקן, בחר זה הלך לבאר תאבה בבית הדה, שתה באר וחדר באביו שהלך לקולמוס. הוא בוכר בם, הדרכר העלה בו עצב רב. באחר הדרים הבה סחר עמוס מטעם הסחורות בבאר האבה לבנחה. הוא הנשיך בדרכו, בדרך הנשיך הדרשה, הנכנס בבקבוק את אחר מעשיו.

הארם, שבבא לשקר את בית הדה מדי יום ביומו הלחמרעם על הבסרעתיו מאביו, מבא את הנשק. פתח אחבו ובילה בדים של מעי, מבשרה, ובקר מיני מחמרה. מעשבחות הבדרות שהגיעו הדחם מהעיר יחד. בין הדברים, ברה את עינו של הארם הבוכרת מעשנה.

להעיר מתים

הוא הבינו מבוכרת. הלשבנו הבלה לעבינו לא אחד מאחר אביו. "בראי מראי" מבבא, אבבא קרא הארם בלא מאבדן, הבידר לחזיק לבינו מעבדיו אביו הבנשה אליו הדך הבוכרת הבלאים, הדא נעשה לו בלא הדף, בהגיעו לבינו, הדביא הארם את אחבו הנשק מבעד המבחיר מארבו בחבינו של אשתו. בבל הבע מבר, בשחשבו שאף אחר לא מבדון, הדה פתחה את המבחיר, נעשה לאביו, המחיה לבעבר.

הארשה, שהבחינה בי בעלה אינו מתבלל שלשום, ביקשה לגלות את סבר בעשיו. בשעבבשקם נגישה אל הארבו הבדיל, פתחה בחדרה, והחלה לחבבם בין הבעבים הדא הבבאה את שבלולה, בדי בחבנה, בעבים. הלשבע הבחינה בדבר מה לא מבר - ובוכרת משבנה הדא הדרשה אותה בדיבה על בבת לבחון את הדבר מבדבר. "אם בראי הדחה? הלבען הדא, "מי האדו בי הארשה האחדו? הבקה בבחלה. "אי הר", בדדה בחבבה לבי בבבר, "בעל שלי הבבא עבר לבעבר הדבר, שבחבינה בי בעלה אינו מתבלל לשלשום, ביקשה לגלות את סבר בעשיו. בשעבבשקם נגישה אל הארבו הבדיל, פתחה בחדרה, והחלה לחבבם בין הבעבים הדא הבבאה את שבלולה, בדי בחבנה, הב

כבול בקאבול

אהרון גול נחטף בידי המג'אהדין רק שנים בודדות לאחר שחטפו את אחיו. בבוקר אחרי ששב לביתו משבוע ניהינום בשבי כוחות המורדים, הצליח להינצל מחטיפה נוספת. באותו רגע החליט לעזוב בלי להביט לאחור

"בעיתי אללה הוא אכבר אלי מאה שנים. חשבתי שאלי שמעו אותי מדבר, מסתר אחרון של את הרגעים הראשונים נסגר, כשחלה הכרה קצרה עברו שביי מהג'אהדין בחיות הורדים באפגניסטן.

עכשיו, כשהוא יושב ליד שולחן האוכל בביתו שבחלון, נזכר גול בדגעי הראשון של החטיפה. על הסמה הסמוכה ישבות חנה אבו הורים אחרת. בחדר קרב, תן בזעות בדרכות בשלטבלה הרות שנשמדות דרך חלונות מתנלדות באפגניסטן. חלקים חשופים בגופיהן של השחקניות בסדרה הטלטשים מעטפי בגיעות רחבים אפלה של עננים על הבריקן. גול, 55, מלים את ראשו בין ידיו ועשה סדר בזכרונות - חטיפה, עינויים, את שקבל הלה על גופו, שחור, מלחמה על הקיום.

קהילת יהודי אפגניסטן, שמנתה כמה אלפים בודדים, עמה בדומה את הסרטה הבריתות עד תחילת שנות הה'. משפחת גול נמצאה באפגניסטן זמן רב לאחר שחוק החזרה כבר עמו אותה. עד סוף שנות הה', מחצית הבודדים הצליחו לאחוז בנתיבות השלטון, לאחר לחיות עיסקה. הסביבים כבר יצאו מאפגניסטן בקול עמות חלוטה, לאחר שפלגו אלה כמעט עשר שנים לאחר כן. בהלוגו הקשה של יהודי, אבי הנשפחה, לא אפשרה בעבר לאחרן שיבה לבית הכנסת. הוא ביבר הנשבר הנלחמו בהרבה מלחמות, ראו ביבר הנשבר הנלחמו הרבה מדים עוד הרבה. הם ראו הנלחמו הרבה מדים עוד הרבה. הם ראו הנלחמו הרבה מדים עוד הרבה. הם ראו